

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

134 - AYIN HARA - PART 1 OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2019

Ayin Hara - “The Evil Eye” - is a well known Jewish concept with firm roots in classic Torah sources. But what is it, and how does it work? Important questions which arise, and we will deal with in these shiurim, are:

- Is it rational or mystical?
- Are we required to be concerned about it?
- Are there certain behaviors that attract or avoid it?
- Is there a way to remove it?

We will see that there are at least 4 approaches to understanding Ayin Hara:-

- As a destructive metaphysical force which emanated from the eyes of certain people.
- As a Heavenly re-analysis of a person's merit, caused by the jealousy of others.
- As a warning against a lifestyle of showiness which caused jealousy in others.
- As a psychological reaction against the negativity and judgmentalism of others.

A] TORAH SOURCES

- There are NO explicit references in the Torah to Ayin Hara in the mystical sense. In the Chumash, ‘evil eye’ is always a reference to mean behavior.

1. וַיִּרְעֵהוּ הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינָיו אֲבָרָהִם עַל אֹדֶת בְּנוֹ

בראשית כא:יא

The first (oblique) reference in Chumash to the concept of evil and the eye is where Avraham feels that expelling Yishmael is the wrong thing to do.

2. הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן יִהְיֶה דְבָר עִם לִבְבְּךָ בְּלִיעַל לְאֹמֹר קָרְבָה שְׁנַת הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינֶךָ בְּאַחִידָה הָאֲבִיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֵל ה' וְהָיָה בְּךָ חֲטָא:

דברים טו:ט

In the context of those who refuse to lend before Shemita year (since the loan will be cancelled) the expression ‘ra'ah ayin’ clearly means mean and ungenerous.

3. הָאִישׁ הָרָף בָּדָד וְהָעֵגֶגְגָּה מְאֹד תִּרְעֵהוּ עֵינָיו בְּאַחִיו וּבְאַשְׁתּוֹ חִיקוֹ וּבְבִיתוֹ בְּנֵיוֹ אֲשֶׁר יוֹתִיר:

דברים כח:ג

So too in the Tochacha, the ‘evil’ of the eye is a begrudging and stingy attitude.

4. (ו) אֵל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵינָיו וְאֵל תִּתְּאִיו לְמִטְעַמְתָּיו: (ז) כִּי כִּמוֹ שֶׁעַר בְּנִפְשׁוֹ כֵּן הוּא יֹאכַל וְשִׁתָּה יֹאמֵר לָךְ וְלָבוֹן בַּל עֲמִיד:

משלי כג:ו

In Mishlei¹ the ‘ra ayin’ is the miser who is unhappy when others eat his food and gives only grudgingly.

1. See also Mishlei 28:22

B] CHAZAL'S READING OF AYIN HARA IN CHUMASH

5. כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתַנּוּ אִישׁ כְּפָר נִפְשׁוֹ לֵה' בְּפִקֹּד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בְּפִקֹּד אֹתָם:

שמות ליב

The Chumash states that the Jewish people must not be counted directly otherwise this would cause damage to them.

6. וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף - שֶׁמֵּנִין שׁוֹלֵט צוֹ עֵין הַרַע וְהַדָּבָר צָא עֲלֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁמֵּלִינוּ צִמִּי דוֹד

רש"י שם

Rashi brings the explanation that the damage would be caused by ayin hara resulting from the counting, as we see in the census taken by David.

7. דָּאֵמַר רַבִּי יִצְחָק: אֲסוּר לַמְנוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל אֲפִילוּ לְדַבֵּר מִצְוָה

יומא כב:

Chazal learn that one may not count Jews, even for a mitzva.

8. אֲנֹכִי נֹתַתִּי שְׂפַחְתִּי וְגו' בֵּינִי וּבֵינֶיךָ - כֹּל צִינִי וְצִינֶיךָ שֶׁצִּמְקָרָא חֶסֶר וְזֶה מֵלֵא, קָרִי צִיָּה וְצִינִיךָ. שֶׁכֵּנִיסָה עֵין הַרַע צְעִיזוּרָה שֶׁל הַגֵּר וְהַפִּילָה עוֹבְרָה. הוּא שֶׁמֵּלֵאךְ אֹמֵר לְהַגֵּר הַגֵּךְ הַדָּה. וְהֵלֵךְ כָּצָר הַרְתָּה וְהוּא מִצְּשָׁר לֵךְ שֶׁתִּהְיֶה! אֵלֵךְ מִלְמַד שֶׁהַפִּילָה הַרְיוֹן הַרְאָשׁוֹן

רש"י בראשית טז:

Rashi quotes Chazal who understand that Sarah placed an ayin hara on Hagar and she lost her first pregnancy.

9. וְאֵת הַיֶּלֶד - אֵף הַיֶּלֶד שֶׁסָּעַל שְׂכָמָה - שֶׁכֵּנִיסָה צוֹ שָׂרָה עֵין רַעָה וְאַחֲזָתוֹ חֲמָה וְלֹא יִכּוֹל לִיכֵךְ צְרַגְלָיו

רש"י בראשית כא:

Sarah also put an ayin hara on Yishmael which made him sick, requiring Hagar to carry him.

10. וַיִּרְא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׂבָר בְּמִצְרַיִם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ:

בראשית מב:

11. וּבְמַדְרָשׁ: (תְּנַחֲמָה מִקַּץ ח) לָמָּה תִּתְרָאוּ - אָמַר לֵהֶם יַעֲקֹב: אַתֶּם גְּבוּרִים, אַתֶּם נְאִים. אֵל תִּכְנָסוּ בְּשַׁעַר אֶחָד וְאַל תַּעֲמְדוּ בְּמִקוֹם אֶחָד שֶׁלֹּא יִשְׁלוֹט בְּכֶם עֵין הַרַע.

רבינו בחיי בראשית מב:

Chazal understood that Yaakov was worried about ayin hara when all the brothers went together to Egypt.

C] TALMUDIC SOURCES

12. כֹּל מִי שֵׁישׁ בִּידוֹ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הִלְלוּ מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ, וְשְׁלֹשָׁה דְבָרִים אַחֲרֵים מִתְלַמְּדֵי שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע. עֵין טוֹבָה, רוּחַ נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שְׁפֵלָה - מִתְלַמְּדֵי שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ. עֵין רַעָה, רוּחַ גְּבוּוּהָ וְנֶפֶשׁ רַחְבָּה - מִתְלַמְּדֵי שֶׁל בְּלַעַם הַרְשָׁע

משנה מסכת אבות פרק ה משנה יט

The Mishna in Pirkei Avot lists ayin tova as one of the traits of Avraham and, by contrast, ayin ra'ah as one of the traits of Bilam, who seeks only to curse others.

13. אָמַר לֵהֶם צֵאוּ וְרֵאוּ אִיזוּהֵי דֶרֶךְ רַעָה שִׁיתְרַחֵק מִמֶּנָּה הָאָדָם? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר עֵין רַעָה

משנה מסכת אבות פרק ב משנה ט

So too, ayin ra'ah is identified as one of the worst character traits that a person should distance themselves from.

14. רבי יהושע אומר **עין הרע** ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאין את האדם מן העולם:

משנה מסכת אבות פרק ב משנה יא

Elsewhere, the Mishna connects ayin hara² and yetzer hara as two forces which drive a person from this world.

15. רב גידל הוה רגיל דהוה קא אזיל ויתבי אשערי דטבילה, אמר להו: הכי טבילו והכי טבילו. אמרי ליה רבנן: לא קא מסתפי מר **מיצר הרע**? אמר להו: דמיין באפאי כי קאקי חיורי.

רבי יוחנן הוה רגיל דהוה קא אזיל ויתבי אשערי דטבילה, אמר: כי סלקן בנות ישראל ואתיין מטבילה מסתכלן בי, ונהוי להו זרעא דשפירי כוותי. אמרי ליה רבנן: לא קא מסתפי מר **מעינא בישא**? אמר להו: **אנא מזרעא דיוסף קא אתינא**, דלא שלטא ביה עינא בישא, דכתיב: (בראשית מט:כב) **בן פֶּתֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּתֶת עֲלֵי עֵינָי**; ואמר רבי אבהו: אל תקרי 'עלי עין' אלא 'עולי עין'. רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא: (בראשית מט:טז) **וַיִּדְגַּן לְרֵב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ**. מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין עין הרע שולטת בהם. ואי בעית אימא: עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו.

ברכות כ.

These two forces of ayin hara and yetzer hara are contrasted in this interesting account of the Rabbis who sat outside the mikva. R. Yochanan wanted the women to look at him immediately after they left the mikva since he was very good looking. When questioned about how that did not attract ayin hara, he responded that he was from the tribe of Yosef which is not affected by the ayin hara. Chazal bring various proof texts from the berachot of Yosef to prove this. Alternatively it is a corollary of his control of yetzer hara with Potifar's wife.

16. ויש לנשים לזכר כשיולדות מן הטבילה שיפגע זה חזרתה, שלא יפגע זה תחילה דבר טמא או גוי; ואם פגעו זה דברים אלו (ש"ך – כגון כלב או חמור או עם הארץ או עובד כוכבים או חזיר או סוס או מצורע וכיוצא בהן), אם היא יראת שמים תחזור ותטבול

רמ"א שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קצח סעיף מח

The Shulchan Aruch rules that a woman should be careful not to see anything negative on first emerging from the mikva, and should ideally repeat the tevila if that happened!

17. תנו רבנן: המשתכר בקנים ובקנקנים - אינו רואה סימן ברכה לעולם. מאי טעמא? כיון דנפיש אפחזייהו - שלטא בהו עינא. תנו רבנן: תגרי סימטא, ומגדלי בהמה דקה, וקוצצי אילנות טובות, ונותנין עיניהן בחלק יפה - אינו רואה סימן ברכה לעולם. מאי טעמא? דתהו ביה אינשי

פסחים נ.

Chazal understood that certain traders would not see success from their business - in particular those who trade in products that are very numerous or visible, since they will attract an ayin hara,

18. אמר רבי יצחק: אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר (דברים כח:י) **יָצוּ ה' אֱתָךְ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ** תנא דבי רבי ישמעאל: אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו

תענית ח.

Chazal understood that beracha will only rest on something which is hidden from the eye.

19. (דברים ט:טו) **וְהִסִּיר ה' מִמֶּךָ כָּל חַלְיָי**. אמר רב: זו עין. רב לטעמיה. דרב סליק לבי קברי, עבד מאי דעבד (רש"י - יודע היה ללוש על הקצרות ולהבין על כל קצר וקצר צאיזו מיתת מת, אם מת צזמנו אם צטין רעה). אמר: תשעין ותשעה בעין רעה, ואחד בדרך ארץ

בבא מציעא קז.

The consequences of ayin ra are seen as deadly serious. Rav said that 99 out of 100 deaths were attributable to it!

20. אמר רב: אסור לאדם לעמוד בשדה חבירו בשעה שהיא עומדת בקמותיה

בבא בתרא ב.

Rav ruled that a person should not stand in a neighbor's field when the crops are high.

2. Is 'ayin hara' here a different concept to 'ayin ra'ah'? Whilst ayin ra'ah is clearly the way in which a person looks at others and the world, is 'ayin hara' more connected to the way others look at the person? The source below from Bava Metziah below would indicate that the expressions are used interchangeably.

21. והוא הדין וכל שכן צהיזק ראייה דנזקי אדם צאדם הוא ... משום עין רעה

חידושי הרמב"ן שם

The Ramban (and others) understand that this is a form of hezek re'iyah - damage to other people's property caused by looking over it. One of his explanations is that this is due to ayin hara.

22. נודמנו לו אורחים - לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד, בין לצורכו בין לצורכה. ... דמקלא קלי לה, אי משום עינא (רש"י - שתשלוט צה עין רע של אורחין) אי משום גנבי

בבא מציעא ל.

If a person was looking after a lost garment, it may not be spread out over a bed in front of guests. The Gemara gives two reasons - it may get stolen, or it may be damaged by the ayin hara from the eyes of the guests!

D] AYIN HARA AS DAMAGE CAUSED BY OCULAR RADIATION

23. Emission theory or extramission theory is the proposal that visual perception is accomplished by eye beams emitted by the eyes. This theory has been replaced by intromission theory, which states that visual perception comes from something representative of the object (later established to be rays of light reflected from it) entering the eyes. In the fifth century BCE, Empedocles postulated that everything was composed of four elements; fire, air, earth, and water. He believed that Aphrodite made the human eye out of the four elements and that she lit the fire in the eye which shone out from the eye, making sight possible. If this were true, then one could see during the night just as well as during the day, so Empedocles postulated an interaction between rays from the eyes and rays from a source such as the sun. Around 400 BCE, emission theory was held by Plato. Around 300 BCE, Euclid wrote *Optica*, in which he studied the properties of light. Euclid postulated that light travelled in straight lines and described the laws of reflection and studied them mathematically. He questioned that sight is the result of a beam from the eye, for he asked how one sees the stars immediately, if one closes one's eyes, then opens them at night. Ptolemy (c. 2nd century) wrote about the refraction of light and developed a theory of vision that objects are seen by rays of light emanating from the eyes. Galen, also in the 2nd century, likewise endorsed the extramission theory. Due to his medical authority, his view held considerable influence in Europe for much of the following thousand years.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Emission_theory_\(vision\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Emission_theory_(vision))

Standard medical understanding until the 17th Century was that sight was caused by beams of light emerging FROM the eyes, almost like a sense of touch, which picked up an image and relayed it back to the person. This was the dominant theory - of Plato and of Galen, in contrast to the intromission theory of Aristotle that vision is caused by light entering the eye. Only in the modern era was the extramission theory seriously challenged.

Extramission was seen to be supported³ as a theory by:

- the shining eyes and night vision of some animals
- the 'feeling' that people are looking at you
- belief in the evil eye

Colloquial expressions like 'looking daggers' and 'eyes blazing' are expressions of this.

24. נפקו. חזו אינשי דקא כרבי וזרעי, אמר: מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה! כל מקום שנותנין עיניהן - מיד נשרף.

שבת לג.

We see this in Chazal in the famous episode of R. Shimon and his son who emerged from their 12 years of learning in the cave to see people involved in regular life, and 'burned them up' with their eyes.

25. אמר ההוא סבא: טיהר בן יוחי בית הקברות! יהב ביה עיניה, ונח נפשיה. נפק לשוקא, חזייה ליהודה בן גרים, אמר: עדיין יש

3. Extramission is still widely believed as a theory in some quarters. In a 2001 study (<https://link.springer.com/article/10.3758/BF03196199>) Gerald Winer and Jane Cottrel found that 57% of American elementary school children and 33% of college students said that something goes out of the eyes in the process of seeing. When asked to choose between "in", "out" or "both"; 75%-80% of children and 24%-33% of college students answered either "out" or "both". Of those who chose those extramission answers about 90% of children and 77% of the college students thought that the eye's output aided vision and 59% to 63% thought it was necessary.

לזה בעולם? נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות.

שבת לד.

R. Shimon in other places is also able to gaze on evildoers and cause them to die.

26. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע הוו קאזלי באורחא. פגעו ביה ברב חנינא בריה דרב איקא. אמרו ליה: בהדי דחזינג בריכין עלך תרתי: ברוך אשר חלק מחכמתו ליראיו ושהחיינו. אמר להו: אנא נמי, כיון דחזיתנכו חשבתנכו עלואי כשיתין רבוון בית ישראל, וברכינא עלייכו תלתא, הנך תרתי וברוך חכם הרזים. אמרו ליה: חכימת כולי האי? יהבי ביה עינייהו ושכיב.

ברכות נח:

Rav Papa and Rav Huna were shocked by R. Chanina's misuse of a beracha. They 'fixed their eye' on him and he died!

27. We find that the counting of men is a cause of plague, in that which is mentioned in the matter of David when he commanded the general of the army Yoav to count Israel, and we do not know exactly what is the cause of this. And it seems that this matter relates to the matter of the evil eye. And the cause of the damage which is found in it, according to what I think, is that certain excess vapors which nature expels [from the body] leave through the eye ... and these vapors can possibly kill some people because they are poisonous to them, and due to the ease of their becoming affected by them. And this is, according to what I think, the cause of the plague that is a consequence of the census, and therefore some of the counted men will die as opposed to others, due to a difference of nature between the recipients who are affected by this.

Commentary of Raibag on Shemot 30:12⁴

28. יא רבי יהושע אומר עין הרע - פי' מי שאינו שמה בחלקו ועיין את חצרו העשיר ממנו מתי יעשר עושר גדול כמוהו. והוא גורם רע לעלמו ולחצרו כאשר אמרו חכמי בעבע. מכל אשר לרעבו אויר עולה מן המחשבה ההוא ושורף את הדברים שעוין צהם צעיניו הרע. גם צקצבו ישרף אחר שמתאוה לדברים ... וזהו עין הרע

פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב משנה יא

Rabbeinu Yonah gives this physiological explanation in his commentary on Avot. When people they are jealous, they emit dangerous beams from their eyes which can destroy others and themselves.

29. ידוע כי עין הרע יש בו כח אשוי שורף ומקבל האדם היזק מן המזיק אשר יש לו כח אשוי שורף, כי העין הזכ שורף כמו האש שהוא שורף

נתיבות עולם נתיב עין טוב פרק א

This is also the approach of the Maharal.⁵

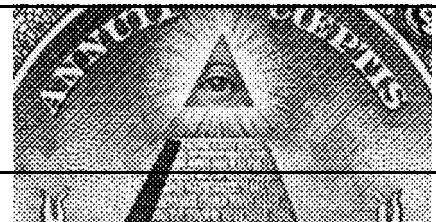
30. A striking illustration of the belief that food may be poisoned by the glance of the fascinator was reported in the Russian paper Ilustriravanski Mir in 1881 "The Russian government turned over a convict sentenced to die to the Academy of Science for the purpose of testing the powers of evil eye. The prisoner was starved for three days during which a loaf of bread was placed in front of him of which he was unable to partake. At the end of the third day, the bread was examined and found to contain a poisonous substance." While this story does not prove anything as the bread might have been spoiled by being kept a damp cell for three days, the fact that a paper would print it shows the readiness of the public to believe, even in modern times, in supernatural powers of the eye.

Oculus Fascinus Benjamin I. Gordon, 18 M.D. Arch Ophthal. 1937;17(2)290-319⁶

E] AYIN HARA - THE EYE OF RA?

31. When one thinks of ancient Egyptian symbols, one of the first that comes to mind

4. Translation from "The Scholar Rabbi Levi" - A Study in Rationalistic Exegesis, Yitzchak Grossman - <http://www.hakirah.org/Vol%2012%20Grossman.pdf>

5. And many other commentators, including the Chazon Ish (Bava Batra) For a detailed overview see *Ayin Hara - Ocular Radiation of Heavenly Accounting* by Rabbi Dr Natan Slifkin.

6. Note that this Russian newspaper article was written up in the Tosefet Beracha commentary of R. Baruch HaLevi Epstein (author of the Torah Temimah) on Parashat Balak.

is surely the eye symbol we see everywhere. We need to be careful, though, as it is easy to confuse the Eye of Ra with the Eye of Horus (also known as the Egyptian Eye). The Eye of Ra, also known as the Eye of Re/Rah, is an ancient Egyptian symbol used to represent the goddess considered to be the female counterpart of the sun god, Ra. The Eye of Ra is believed to be a force that uses violence to subdue and control its enemies. Though it was typically thought of as a violent, destructive force, the symbol representing the eye was also used for protection and inscribed on amulets and/or walls.....

As an example of the destructive force represented by the Eye of Ra, one of the most popular motifs in Egyptian mythology shows the goddess of the eye rampaging out of control and the sun god trying to rein her in.

Though the Eye of Ra and the Eye of Horus are very similar, they are personified by different gods/goddesses. The Eye of Horus is a peaceful, protective force while the Eye of Ra is a protective force that uses violence and destruction. The Eye of Ra symbolizes protection that comes from power, violence, and fury while the eye of Horus symbolizes regeneration, healing, and divine protection from the gods.

...The Eye of Ra is often confused with the Eye of Horus (the Egyptian Eye) as the two symbols look very similar to each other. The difference is the Eye of Ra symbol is drawn as a right eye while the Eye of Horus is drawn as Horus' left eye.

<https://mythologian.net/eye-ra-re-rah-ancient-egyptian-symbol-meaning/>

32. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי כֹן ה' עִמָּכֶם כַּאֲשֶׁר אֲנִשְׁלַח אֶתְכֶם וְאֵת טַפְּכֶם רְאוּ כִי רָעָה נֹגֵד פְּנִיכֶם:

שמות י"ג

Paro tells Moshe that he sees 'Ra' going before them into the desert.

33. למה יאמרו מצרים (לבי"ב). לפי שראה פרעה באצטגנינות ואמר להם לישראל ראו כי רעה נגד פניכם. אמר להם אני רואה באצטגנינות שלי כוכב אחד עולה לקראתכם שמו רעה והוא סימן דם והריגה. וכשחטאו ישראל במדבר בעגל אמר משה בתפלתו למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם. זהו שאמרנו לכם 'ראו כי רעה נגד פניכם'. מיד וינחם ה' על הרעה (לבי"ד) והפך את הדם לדם מילה שמל אותם יהושע. וזהו שנאמר (יהושע ה:ט) היום גלותי את חרפת מצרים. שהיו אומרים דם אנו רואים עליכם

ילקוט שמעוני תורה פרשת כי תשא רמז שצב

Chazal see this as the god Ra which could cause bloodshed and damage to the Jews. This was averted by the mitzva of mila which expressed the bloodshed through the blood of the mitzva.

34. וַיִּכֶס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתְּחַשֵּׁף הָאָרֶץ

שמות י"ט

The plague of locusts covered the land.

35. וחפא ית עין שמשא דכל ארעא וחשוכת ארעא

תרגום אונקלוס שמות י"ט

Targum Onkelos stresses that they covered the sun.⁷

36. וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי ה'

שמות יב"ב

Yetziat Mitzrayim was a judgement on the gods of Egypt no less than the people.

7. Note the clear relevance of the last plagues which block out the sun - hail, locusts, darkness and the firstborn (at midnight). Ra was the Egyptian sun god.